VIJFDE JAARGANG No 8 AUGUSTUS 1951

HET ZESKANT

I.H.C. HOLLAND

CONRAD-STORK
WERF GUSTO
DE KLOP
J. & K. SMIT
L. SMIT & ZOON
VERSCHURE

HET ZESKANT

PERSONEELSORGAAN
VAN
I·H·C·
HOLLAND

VIJFDE JAARGANG No. 8
AUGUSTUS 1951

Redactieadres: DEN HAAG
VERLENGDE TOLWEG 2

Copyright 1951

INHOUD: *Algemeen gedeelte*

Bij de voorpagina . . 86
Reclame van de I.H.C. Holland (5) . . . 87
De taal van de windmolens 88
De opbouw van stoffen en het begrip „Electriciteit" 90
Belangrijke werktuigen in de I.H.C. bedrijven . 92
Gezellige voetbalwedstrijd Verschure . . . 93
Snelheid 94
Foto van de Maand . . 95
Kijkje over buurman's schutting 96

Bij de voorpagina

Wij hebben, dat mogen wij wel zeggen, een zwak voor het verleden. Het heden immers was daarin in aanleg aanwezig en het is onmogelijk dit heden te begrijpen zonder kennis van het verleden. Dat wordt weleens vergeten.

Er zijn er die voorthollen dwars door vandaag en morgen naar overmorgen en steeds verder. En nooit blijven zij eens stilstaan om terug te zien. Voor ons echter kan zo'n moorgat, in een oud kasteel een stopbord zijn. Even, even maar stilstaan en omzien.

Aan die poort, aan dat venster hebben mensen gestaan zoals wij. Zij hebben daar elkáar begroet, ten afscheid gewuifd of misschien bestreden. Maar van hun leed, hun vreugde, hun strijd en hun moeilijkheden is zelfs niet een schim overgebleven.

Een oud kasteel met allang dode herinneringen. En het leven is verder gegaan. Ook wij gaan verder met àl onze problemen, met onze angst vóór of ons verlangen náár de toekomst. De Tijd is een weg met één-richtingsverkeer. Maar het is goed af-en-toe stil te staan ..... (N.O.)

Reclame

(Slot) VAN DE I.H.C. HOLLAND

Achtereenvolgens hebben wij nu de „reclamemiddelen" van de I.H.C. HOLLAND behandeld. Het doel van de reclame zetten wij reeds uiteen in het April-nummer, wij willen hier alleen nog iets gaan vertellen over de manier waarop de reclamemiddelen tot stand komen.

Op een gegeven ogenblik ontstaat er een plan, wordt een opdracht ontvangen of rijst de noodzaak dat er een bepaald drukwerk uitgegeven zal worden. Men trekt zich dan in afzondering terug, gaat „in trance" zoals collega's het noemen en produceert dan een bepaalde idee of opzet voor het te maken drukwerk of advertentie.

Hierbij worden dan de nodige foto's verzameld en dan gaat het hele zaakje (tekst, ontwerp en foto's) „hogerop". „Hogerop" beziet de zaak, speciaal in het licht van de door I.H.C. gevoerde verkoopspolitiek en hecht al dan niet zijn goedkeuring aan het gemaakte ontwerp. Wanneer het voor-ontwerp is goedgekeurd, dan komt de grafische kunstenaar, de „lay-out man" aan het woord.

Deze maakt een ontwerp voor de advertentie of wel een „layout" voor een drukwerkje. Ook voor „Het Zeskant'" wordt zo'n eenvoudige layout gemaakt. Deze layout is een handleiding voor de drukker; zus en zo moet het drukwerk gemaakt worden en niet anders. In de „layout" moet rekening gehouden worden met de omvang van tekst en foto's in het kader van het te maken drukwerk, de inhoud van deze tekst met eventuele koppen. De werking van de verschillende foto's ook ten opzichte van elkaar, de leesrichting van links naar rechts enz. Onze ogen immers tasten ieder drukwerk in deze richting af, zodat hiermede terdege rekening gehouden moet worden.

Het is interessant te weten, dat voor Arabieren en Indiërs die een andere leesrichting gebruiken, namelijk van rechts naar links en Japanners, Koreanen en Chinezen, die van boven naar beneden lezen, een Europese krant rommelig en onoverzichtelijk lijkt. Het is maar een kwestie van bekijken.

* * *

Wij hopen dat deze artikelenreeks U een beeld heeft gegeven van wat de I.H.C HOLLAND op het gebied van reclame doet. U heeft allen weleens een fotograaf, gewapend met zijn camera, door de werkplaatsen en kan-

toren of over de werf zien zwerven. Misschien heeft U zich dan afgevraagd wat hij daar doet en wat hij zoekt. Nu weet U het antwoord.
Het doel van die fotograaf is het op de lichtgevoelige plaat vastleggen van onze arbeid en het product daarvan, zodat de I.H.C. HOLLAND haar reclame met afbeeldingen uit de praktijk kan illustreren. Ieders medewerking daarbij, eventuele tips of andere hulp is zeer welkom.

I.H.C.
(N.O.)

DE TAAL VAN DE MOLENS

Het is nog maar zeer weinig bekend, dat de windmolens ook een taal spreken. Zij wordt niet uit studieboeken geleerd maar gaat over van vader op zoon. De wieken spreken deze taal, zij spreken van vreugde en droefheid, geluk en ongeluk, enz. Hier volgen enige verklaringen.
Wanneer de molens niet draaien, staat één van de wieken of roeden meestal in verticale stand (fig. 1), zodat de molenaar de zeilen op het

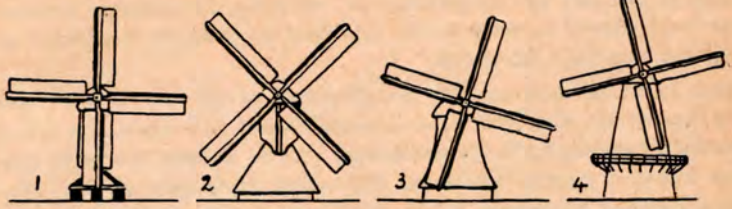

standerdmolen *wipmolen* *bovenkruier* *baliemolen*

latwerk van de wieken kan bevestigen, wanneer de molen weer gaat draaien.
Staande in deze stand zegt men: „De molen staat voor de borst".
Bij een onweersbui zet de molenaar de wieken meestal in de stand volgens fig. 2, dan zegt men: „De molen staat in het kruis". Het is alsof ze bidt: „God, bewaak en ontzie ons."
De wieken van de molens draaien precies tegengesteld aan de wijzers van de klok. Wanneer nu een molen draait en één der wieken het hoogste punt nog niet heeft bereikt (fig. 3), spreekt men over de „komende wiek". De molen gestopt in deze stand, spreekt van een blijde gebeurtenis, zoals de komst van een nieuwe wereldburger, een verloving, huwelijk of jubileum van de bewoners.
De wieken zeggen dus dat er iets is gekomen.
In de Zaanstreek zag men bij het huwelijk van één der huisgenoten de molen vaak in deze stand staan, terwijl de wieken bovendien waren versierd met linten, vlaggen en bloemenkransen.
Wanneer één der wieken de verticale stand juist gepasseerd is (fig. 4)

noemt men dit de „gaande wiek". Gestopt in deze stand spreekt ze van iets dat wegging, bijv. het overlijden van een der familieleden van de molenaar. Wanneer vroeger een begrafenisstoet, een langs de weg staande molen passeerde, plaatste de molenaar de wieken in laatstgenoemde stand en was het alsof de wieken spraken: „Rust in vrede".

Vroeger bestonden er vele standen der wieken, welke ook nog verschillend waren voor een korenmolen, een houtzaagmolen, een watermolen, enz. terwijl ook de standen in bepaalde streken verschillend waren, zodat de molens ook hun „dialect" hadden.

Gedurende de laatste eeuwen brachten de molenwieken vele berichten over aan verschillende personen. Dikwijls werd met de molenaar afgesproken de wieken in een bepaalde stand te plaatsen.

In oorlogen kondigden de wieken dikwijls de aantocht van de vijand aan. Natuurlijk werd dan van tevoren door de militairen een afspraak gemaakt met de molenaar over de stand van de wieken. Het is ook voorgekomen, dat een molenaar van een hoge korenmolen d.m.v. de wieken een bevriende stroper waarschuwde als de politie naderde.

Ook door de kleur van de zeilen, die aan de wieken bevestigd zijn, gaven de molenaars vroeger uitdrukking aan verschillende ideeën.

In het jaar 1795 ontving een molenaar eens van de Regering een brief waarin geprotesteerd werd tegen de kleur van de zeilen. Deze waren oranje-kleurig en dit was toen niet toegestaan.

Wanneer buitenlanders over Holland spreken, denken ze bijna altijd, dat Nederland een land is van windmolens, klompen en tulpen.

Inderdaad bevinden zich nergens zoveel windmolens dan in dit lage land aan de Noordzee, maar het is jammer, dat de meeste buitenlanders die een bezoek aan Nederland brengen, de molens slechts oppervlakkig bekijken.

Het is bijna onbegrijpelijk, dat zulke gevaarten, veelal gebouwd op moerassige grond langs vaarten en sloten, zoveel jaren, of zelfs eeuwen, zich staande konden houden.

Hiervoor was een stevige fundering nodig. Indien men deze funderingen kon zien, zou men de molens zeker met meer aandacht bekijken.

Vroeger waren de molens zeer nuttig, vooral toen de motor- en electrotechniek nog niet bijna almachtig waren.

Door middel van de watermolens konden de boeren tijdig hun gerijpte gewassen oogsten en kon het vee grazen in de groene weiden. De molens pompten het overtollige regenwater weg.

Het is wel jammer dat zoveel molens niet meer werken of afgebroken worden en vervangen dooor motoren of electrische installaties. Hierdoor is de streek dikwijls niet meer zo schilderachtig als in de tijd dat de molens het landschap overheersten.

Is er een mooier gezicht dan een molen langs een vaart of sloot, waar het riet overvloedig groeit, de waterlelies bloeien en de eenden kwaken. Zou er onder de jongeren wel één zijn, die geen liedje kent over een molen of zijn omgeving.

Het is te wensen dat de molens ook voor de volgende geslacht bewaard worden.

Wij hopen hiermede de belangstelling van onze lezers te hebben gewekt voor onze mooie Hollandse molens. Laten wij ze voortaan niet zomaar gedachtenloos voorbijfietsen, doch ze waarderen als zinnebeelden van een verleden. De laatste overblijfselen uit een tijdperk waarin Holland groot was geworden.

DE OPBOUW VAN STOFFEN

EN HET BEGRIP „ELECTRICITEIT"

III

Om deze knikker van 3 tot 20 mm zien wij eerst op een kilometer afstand de volgende knikkers wentelen. Deze stellen de electronen voor, welke in bolvormige vlakken in alle mogelijke richtingen om de atoomkern suizen. Hierbij is elke electron gebonden aan een bepaalde bolvormige schil. Deze electronen zijn weer veel en veel kleiner dan de neutronen en protonen, waaruit de atoomkern is opgebouwd. De berekeningen hebben geleerd, dat de massa van het electron 1838 × zo klein is als de massa van één proton of neutron.

Bij een waterstofatoom wentelt er maar één electron om de kern, bij een ijzeratoom zijn het er 26, terwijl er bij een uraniumatoom niet minder dan 92 op bepaalde vaste afstanden om de, om de atoomkern gelegen, bolschillen heensuizen. De kleinste bolschil is bij de vergroting van een millioen × millioen malen op een kilometer afstand van de kern gelegen, terwijl de verst verwijderde electronen zich op 49 km afstand van de kern bevinden.

Hieruit volgt dus wel, dat de opbouw van al onze bekende stoffen als zeer ijl moet worden beschouwd, daar wij bij de atomen een kern hebben, waarin practisch het gehele gewicht is geconcentreerd. Op zeer grote afstanden in vergelijking met de afmeting der atoomkern wentelen de bij het atoom behorende electronen. Dit samenstel vormt dus het gehele atoom. Wanneer in een walsblok van 160 kg de gehele stof zo dicht opeengepakt zou zijn als dit in de atoomkern het geval is, zou zo'n walsblok niet 160 kg wegen, maar 160 milliard ton. Dit is 1600 maal de jaarproductie aan staal van de Verenigde Staten van Noord-Amerika. Het is wel een zeer eigenaardige gevolgtrekking, waartoe wij komen, n.l. dat de opbouw van een stuk hard staal toch maar buitengewoon ijl en leeg is. Al deze dingen moeten iemand, die zich niet dagelijks bezig houdt met de atoomkernphysica, zoals deze wetenschap wordt genoemd, wel doen duizelen. Velen zullen dan ook de verzuchting slaken, dat hun hoofd ervan omloopt en dat dergelijke dingen, op zijn zachtst uitgedrukt, hen toch uiterst fantastisch en ongeloofwaardig voorkomen.

De atoombom heeft echter alle twijfel over de juistheid van deze veronderstellingen en theorieën opgeheven, daar deze geheel berust op de nauwkeurige kennis van de opbouw der atomen. Ook de moderne astronomie of sterrenkunde heeft bewezen, dat de opbouw van stoffen werkelijk zo moet zijn als hiervoor beschreven. Het feit, dat de zon een enorme energie uitzendt, zonder merkbaar in gewicht af te nemen, is alleen te verklaren met atoomsplitsingen, welke in het inwendige der zon plaats vinden. Hier treden enorm hoge drukken en temperaturen op, waardoor de atoomkernsplitsingen mogelijk gemaakt worden.

Men heeft sterren ontdekt, waarvan 1 cm^3 niet minder dan gemiddeld 300 kg weegt, dus 300.000 maal zo zwaar als water. Daar de temperatuur in het inwendige van deze sterren vele honderdmillioenen graden bedraagt,

Jubileum D. v. d. Munnik

Het was op 14 Juli jl. 25 jaar geleden, dat de Heer D. v. d. Munnik bij de Werf Gusto in dienst trad, als jong bankwerker. Hij kreeg zijn opleiding en ervaring bij de montage bankwerkers en benutte die zodanig, dat hij op 1 Juli 1949 werd bevorderd tot controleur in de machinefabriek.

Tijdens de huldiging in de fabriek op 13 Juli werd dit alles uitvoerig naar voren gebracht door de Heren Binnema, bedrijfsleider, Hemminga, namens het Dorusfonds, Stapels, namens de afd. montage-bankwerkers, v. d. Kruit, namens het personeel van die afdeling en Tas, namens het personeel van het bedrijfsbureau Mach.bouw. Hun woorden werden aangevuld door het aanbieden van practische geschenken en bloemen voor Mevr. v. Munnik.

Het zal de jubilaris goed gedaan hebben, dat er zoveel belangstelling

van de zijde van bazen, vroegere en huidige collega's voor deze huldiging werd getoond.

Zoals gebruikelijk werd de jubilaris de volgende dag door de Directie ontvangen, waar hij werd toegesproken door de Heer F. Smulders en die hem een herinneringsgeschenk, een oorkonde benevens de bekende enveloppe overhandigde. Mr. Hovingh van de Maatschappij voor Nijverheid en Handel sprak hem eveneens toe en bood hem, namens de Maatschappij, de medaille en het daarbij behorende vererend getuigschrift aan.

Wij zijn er van overtuigd, dat de beide huldigingen bij de jubilaris in aangename herinnering zullen blijven voortleven.

*

Kernverkiezing 1951

Aangezien door de betrokken afdelingen op onze bekendmaking d.d. 22 Juni jl. geen tegencandidaten werden ingezonden, zijn de door de Samenwerkende Organisaties gestelde candidaten, ingevolge art. 8 van het Kernreglement gekozen verklaard.

Dit zijn de heren:

1. G. v. d. Schee, Bankwerkerij buiten;
2. P. Godee, Gieterij;
3. R. Kop, Magaz. personeel;
4. C. Groeneweg, Modelmakerij;
5. J. Waterreus, Schilders;
6. G. Meyers, IJzerwerkers buiten;
6. G. Meyers, IJzerwerkers binnen;
7. W. v. d. Water, Branders-aut. lassers;
8. W. de Haas, Luchtploeg;
9. W. Trömer, Electr. en kraanrijders;
10. J. G. v. Straaten, Draaierij.

*

IDEEËNBUS

Een premie van *f* 25.— werd toegekend aan G. Korswagen voor het vinden van een nieuwe methode om peilglazen te snijden.

Op Excursie

NAAR LIMBURG EN BRABANT

Op 4 en 5 Juli werden onze jeugdige arbeiders door de Directie in de gelegenheid gesteld een tweedaagse trip naar Limburg en Brabant te maken, waarbij het nuttige met het aangename werd verbonden. Het nuttige door bezoeken aan de Oranje Nassau-mijn in Heerlen en aan v. Doorne's autofabriek in Eindhoven. Het aangename door tochten in de onvolprezen, rijk met natuurschoon gezegende Zuidelijke provincies.

Het was een goede gedachte van de metaalbond om dit jaar enkele tochten voor de jeugdige arbeiders te organiseren. We kunnen wel zeggen. dat dit initiatief een groot succes is geworden. Dit blijkt wel uit de verschillende verslagen, ingezonden door de deelnemers, welke ik voor me heb liggen en waarin steeds de loftrompet wordt gestoken over de organisatie en de goede leiding.

Het is jammer, dat „het Zeskant" niet voldoende plaatsruimte biedt om de verslagen volledig op te nemen. Volstaan moet dus worden met enkele uittreksels, welke echter voldoende aantonen, dat onze jongens twee

kostelijke dagen hebben gehad en dat het gebodene hun volle instemming heeft weggedragen. En dàt is m.i. èn voor hen, die de tochten organiseerden en leidden, al voldoende beloning.

Henry Mulder en *Wim Mooij* zijn twee jongens van Hogefa, die de touringscar met onze jongens deelden. Zij zonden ons een keurig verslag van de reis onder vermelding:

> „Dit verslag werd gemaakt door twee jongens van Hogefa en in dank aangeboden aan de leider, de Heer Monnikhof, die deze dagen tot een succes maakte."

Dit is een aardige geste, welke door ons zeer op prijs wordt gesteld.

Deze deelnemers geven op duidelijke wijze weer al hetgeen zij ervaren hebben bij het bezoek aan de Oranje Nassau-mijn en de autofabriek. Blijkbaar ernstige knapen, die mede oog hadden voor de leerzame zijde van de trip.

Onze *P. de Ruiter* bekeek de zaak, ook niet onaardig, van de luchtigere kant. Hij noemt de bus „een prachtcar" en verhaalt van de goede stemming onder de jongens, van cromatische mondharmonika's en schorre kelen door 't vele zingen, van hôtelkussens en dekens, die niet op hun plaats konden blijven en rondvlogen, van geschreeuw en gestoei..... en, als gevolg van 't late gaan maffen, dat het bar gauw 6.15 uur in de ochtend was, toen 't opstaan geblazen was. De meisjes in Breda vind hij 3 maal zo leuk als in Maastricht en hij hoopte volgend jaar weer mee te mogen...

Onze vriend *Westdijk* geeft een korte beschrijving van hetgeen er op de mijn te zien was en een goede beschrijving van de tocht. Hij eindigt met: „en zo kwamen we moe, maar toch erg tevreden in Schiedam aan. Het was een gezellige excursie waar we nog lange tijd aan terug zullen denken." ...

H. v. Buuren geeft eveneens een beknopte beschrijving. Hem trof blijkbaar het vergezicht op 't hoogste punt van het land want hij zegt hierover „want we gingen pas om 11.15 uur eten op het hoogste punt van Nederland, wat niet volgens het programma was, maar ja, beter zo dan anders, want het was fenomenaal..." Namens alle jongens brengt hij tenslotte dank aan de Directie en aan allen die deze „geweldige. fenomenale" tocht hebben mogelijk gemaakt.

R. v. Rutten heeft opgemerkt, dat op de Oranje Nassau-mijn Gusto Staalbouw vertegenwoordigd was. Hij heeft oog voor het natuurschoon in 't Zuiden... en ook voor autobussen met meisjes, waarmede „lol" werd gemaakt en ook foto's. We zijn erg benieuwd naar die foto's, Rutten!!

J. Krowinkel krijgt 'n pluim voor zijn beschrijving van de bezichtiging van de mijn, de schacht met de kolenwagentjes, de fabricage van eierkolen en briketten, de centrale, enz. en van het bezoek aan v. Doorne's autofabrieken. Hij roemt de ontvangst door de Directie en vertelt over het ontstaan van carrosseriën, enz. Ook hij noemt het twee dagen, die nooit vergeten zullen worden.

J. Bot geeft ook een aardig verhaal van de reis. Naast de bezoeken aan de mijn en D.A.F., vertelt hij over het natuurschoon. Hij zegt o.a.

dat in Maastricht „'n paar jongens" naar de St. Pietersberg togen om van 't uitzicht te genieten, maar verzwijgt waar de overige waren. Bij welke groep was jij, Botje? De krieken, die onderweg in Brabant werden gegeten, vielen ook in zijn smaak. Dat de bus het kort voor Breda „vertikte" wegens benzinegebrek en verder onder veel herrie een eind geduwd moest worden, vond hij lollig. Goed deed het mijn Bredase hart van hem te mogen lezen, dat hij het „gezellige stadje Breda" node verliet...

En hierbij moet ik het laten, jongens. Nog bedankt voor jullie leuke epistels en hopelijk volgend jaar weer zo'n tochtje. H.

P.S. Hierna kwamen nog verschillende reisbeschrijvingen in van de overige deelnemers. Deze konden echter wegens plaatsgebrek niet meer worden vermeld. RED.

KRAANRIJDERS OPGELET! ONDERUIT.

Het algemeen bedrijfsvoorschrift voor de kranen zegt o.a., dat de kraanmachinist geregeld de contragewichtdraden en hijsdraden moet controleren en zorgen, dat ze goed ingevet zijn en blijven. Waarom deze zinsnede zo aangehaald? Luister! Enige tijd geleden brak er van een onzer kranen plotseling 'n hijsdraad. Gelukkig werd niemand getroffen. Wat was de oorzaak? De draad was op één plaats totaal doorgeroest en toen afgebroken.

Heren, kijk toch de draden na en houd ze in het vet; kan men er niet goed bij, haal dan 'n kwast.

Wat leert ons het bovenstaande nog meer?

Dat het altijd gevaarlijk blijft en onverantwoordelijk om onder 'n hijs te staan of te lopen. *Werk veilig en blijf onderuit!!*

SPORTCLUB „GUSTO"

Als dit stukje in het Zeskant verschijnt, is er weer ruim een half jaar verstreken sinds onze laatste jaarvergadering en zijn we al ver gevorderd in de tweede helft der bedrijfscompetitie, waarin wij met twee elftallen uitkomen.
Slaan we even een blik terug, dan valt er over het algemeen een vooruitgang te bespeuren. We maakten een reisje naar Haarlem, wonnen verschillende nieuwe leden en speelden enige oefenwedstrijden, alvorens de competitie in te gaan. Sommige spelers hebben er nu nut van. Waren we vorige jaren steeds de rode lantaarn-dragers aan het einde der competitie, thans staan zelfs de grootste optimisten nog verbaasd over de prestaties van ons eerste elftal. Na een slechte start, twee verloren wedstrijden, produceerden Vermeer en zijn mannen 8 punten uit 5 wedstrijden en bezetten, terwijl ik dit schrijf, de 3e plaats op de ranglijst. Mogen we in de 2e helft op nog meer verrassingen rekenen?
Het 2e elftal, dat dit jaar voor het eerst in de competitie uitkomt, prijkt op de 2e plaats met 9 punten. Hier zit voor Kok c.s. nog een kans in, evenals voor ons 1e.
Hard werken, leden, dan kan er nog meer worden bereikt!
Geen kwade gedachten als er eens een paar gepasseerd worden, want dit gebeurt in het belang der vereniging. Wij kunnen nu eenmaal niet toestaan, dat de kleding drie maal in één week wordt gewassen, want dan staan er volgend seizoen niet 2 of 3 aan de kant maar twaalf.
Laten we hopen, dat we straks nog mooiere resultaten zullen mogen vermelden.

Namens het Bestuur,
B. BOOMGAARDS, secr.

EEN UITSTAPJE.

De reisvereniging „De Trekker", opgericht door personeel van de Afd. Machinebouw, heeft op Zondag, 8 Juli, een plezierreisje gemaakt. Vanuit Schiedam ging de tocht over Utrecht naar Austerlitz, welk mooi punt werd bezichtigd. Daarna ging het verder naar Apeldoorn. Hier werd rust gehouden bij een goed verzorgde koffietafel. Na deze versterking van de inwendige mens, werd naar Harderwijk gereden en door de Leuvense bossen naar Amersfoort. In deze stad stond in Hôtel Kamppoort een kostelijk diner op de deelnemers te wachten, wat in de beste stemming

werd genuttigd. Tenslotte werd via Haastrecht de tocht naar huis aanvaard.
Het uitstapje stond onder leiding van de Heer L. Schwagermann.
Evenals vorig jaar, was het voor de deelnemers een genoeglijke dag, welke niet licht vergeten zal worden.

Een Jubileum in vroeger dagen.

In de jaren, dat ik bij de Gusto werkzaam ben, heb ik menigmaal huldigingen meegemaakt van collega's, die 25 of 40 jaren in onze fabriek werkzaam waren. En telkens, bij het gelukwensen van de een of andere jubilaris, komt er een herinnering bij me op aan een huldiging, welke ik jaren geleden eens meemaakte, laat ik maar zeggen „in de goede oude tijd".
Jan Kop was 25 jaar werkzaam geweest en dies werd er „gelapt" om Jan een cadeau te kunnen aanbieden. We kochten voor hem een mooi beeld voorstellende een Moorse slavin.
Toen de grote dag was aangebroken, arriveerde onze jubilaris *alleen*. Er ging een hoeratje op. De patroon nam het woord en memoreerde hoe Jan 25 jaar onafgebroken met de hele inzet van zijn persoon gewerkt had, medegeholpen had aan de fabriek tot bloei te brengen. Onder het genot van een glaasje werd hem het gebruikelijke cadeau onder couvert aangeboden. Vervolgens nam onze meesterknecht het woord en hij bracht tot uiting de prettige samenwerking. Of het nu kwam door een speciaal soort Schiedams vocht, laat ik in het midden, maar hij vervolgde zijn toespraak met de woorden „Jan, je hebt 25 jaar hier geëzeld, wat zeg ik geëzeld, Jan, jongen je was een complete werkezel en als blijk van onze waardering is het mij een vreugd om je dit beeld aan te bieden als blijvende herinnering aan deze dag."
Jan, ons feestvarken, dankte met een paar onsamenhangende woorden.
Er volgde een gezellig samenzijn. Jullie weten wel hoe dat gaat, hé? Het was steeds maar drink eens uit en steek nog eens op. Tot de patroon het genoeg vond en Piet de Graaf en mij aanwees om Jan naar huis te brengen.
Na veel vallen en opstaan arriveerden wij tenslotte in de steeg, waar Jan's vrouw ons stond op te wachten. Handen op de heupen, een rood, kwaad gezicht, voorspelden niet veel goeds. We hielpen Jan in zijn stoel en toen barstte een stortvloed van woorden over zijn hoofd los. Jan moest zich schamen om zo thuis te komen! Ik sprong voor hem in de bres met de woorden „Jan is alleen maar wat duizelig, mevrouw....." Dat was precies fout, want ze draaide zich om en kreet „hou je sm..... snotpork, waar bemoei jij je eigen mee?" En alles zou nog goed afgelopen zijn, als Jan z'n mond maar gehouden had, maar, wijzend op het beeld, zei hij „dat grietje is mooier dan jij, rooie". Nu weten we allen, dat het oerdom is om het vrouwelijk schoon van je eigen vrouw openlijk discriminerend te gaan vergelijken met dat van een andere. Zij reageerde bliksemsnel. Het beeld grijpen en Jan een „zanikker" op z'n hoofd geven, was het werk van een ogenblik. Jan zakte weg in z'n stoel. Zich tot ons wendend schreeuwde ze „en jullie! als de gesmeerde bliksem mijn huis uit"!
We lieten het ons geen tweemaal zeggen, maar Piet kon zo vlug niet zijn, of hij kreeg nog een schop tegen zijn achterste aan.
Zo eindigde het jubileum van Jan.

's Maandags kwam hij op de fabriek met 'n buil op z'n hoofd zo groot als een kippenei. Hij was gevallen! En wij lieten het maar zo. M.v.L.

De schrijver merkt nog op, dat de in zijn pennevrucht voorkomende namen gefingeerd zijn. Het mag dan leuk en gemoedelijk zijn geweest in „die goede oude tijd", maar wij persoonlijk hebben toch méér op met een moderne huldiging. Overigens is het niet onaardig om eens te lezen hoe het er voorheen toeging bij een jubileum. RED.

FAMILIEBERICHTEN

Geboren op:

30 Juni 1951: Gerrit, zoon van C. Droog en J. G. Schoonenberg;
1 Juli 1951: Adrianus Petrus Maria, zoon van A. E. M. Elshof en en H. J. de Bak;
1 Juli 1951: Maria, dochter van J. Valk en J. Semeijn;
3 Juli 1951: Yolanda Christina, dochter van A. Vogel en E. Kloots;
4 Juli 1951: Klara Maria, dochter van A. van Splunter en K. Hoek;
4 Juli 1951 Livinus, zoon van K. Voormolen en J. F. Dukker;
9 Juli 1951: Maria Magdalena Wilhelmina, dochter van N. Onink en A. Hirsch;
9 Juli 1951: Maria Wilhelmina, dochter van W. J. v. d. Straat en W. Russchen;
13 Juli 1951: Dirk Jan, zoon van J. Witte en P. in 't Veld;
18 Juli 1951: Pieter, zoon van C. H. Vorstenbos en A. A. Veldheer.

Aan de gelukkige ouders onze welgemeende gelukwensen!

Gehuwd op:

28 Juni 1951: H. Suttorp en P. Th. L. Tweeboom;
28 Juni 1951: H. Bode en J. L. de Regt.

Van harte gefeliciteerd, jonggehuwden.

IN MEMORIAM C. J. v. d. EIJK.

Wij ontvingen bericht, dat op 16 Juli 1951 plotseling is overleden de Heer C. J. v. d. Eijk in de leeftijd van 64 jaar.
Hij trad op 1 Maart 1941 als tekenaar in dienst.
Hoewel zijn gezondheid reeds lange tijd wankelend was, hadden wij niet kunnen vermoeden, dat hij zo plotseling zou worden weggerukt.
Onze gevoelens van medeleven gaan uit naar zijn vrouw en kinderen.
Hij ruste in vrede.

Dankbetuigingen

Voor de vele blijken van belangstelling, ondervonden ter gelegenheid van mijn huwelijk betuig ik, mede namens mijn echtgenote mijn welgemeende dank. G. C. WINKUS.

Mede namens mijn gezin is het mij een behoefte Directie, bazen en personeel hartelijk te danken voor de vele blijken van belangstelling en de cadeaux, ontvangen bij mijn 25-jarig jubileum. D. v. d. MUNNIK.

De gepensionneerden van de bankwerkerij, draaierij en gieterij danken hun bazen en collega's hartelijk voor het vacantieëxtraatje dat zo buitengewoon te pas kwam.

verklaart men dit grote soortelijke gewicht van deze sterren uit het feit, dat onder deze omstandigheden vrijwel alle atomen van hun electronen zijn beroofd. De ster bestaat dus uit naakte atoomkernen en vrije electronen. Hierdoor is het mogelijk dat de atomen veel dichter op elkaar gepakt staan, waardoor het zeer hoge soortelijke gewicht is te verklaren.

Wij hebben al meermalen gesproken over electrisch geladen deeltjes en zijn U een verklaring schuldig, wat electriciteit nu eigenlijk is.

Heel veel weet men er echter nog niet van.

Electriciteit is afgeleid van het Griekse woord van barnsteen. Dit spruit voort uit het feit, dat men aan deze stof het eerst vastgesteld heeft, dat er zo iets als electriciteit bestaat, en wel de z.g. wrijvingselectriciteit. Wanneer men n.l. een stuk barnsteen met een droge wollen lap opwrijft, kan men in het donker vonkjes waarnemen, welke een knetterend geluid maken en een zwak licht vertonen. Hetzelfde verschijnsel kan mee waarnemen, wanneer men met een ebonieten kam zijn haar kamt, mits dit haar behoorlijk droog is. Bovendien ziet men hier dat, wanneer de ebonieten kam boven het haar bewogen wordt, dit haar overeind gaat staan.

Het wordt dan door de kam aangetrokken. Hetzelfde effect bereiken wij, wanneer wij met een zijden lap een staaf glas opwrijven. Snippertjes papier zullen naar de staaf toevliegen en direct weer afstoten.

Deze verschijnselen heeft men verklaard door aan te nemen, dat de zijden lap de electronen van de glasatomen aan de oppervlakte wrijft, waardoor dit glas positief geladen wordt. De zijden lap neemt de negatief geladen electronen op van het glas en wordt dus negatief geladen. Electrische ladingen van dezelfde soort stoten elkaar af, maar tegengestelde ladingen trekken elkaar aan. Daarom ziet men de papiersnippers eerst naar de glasstaaf toevliegen en, wanneer deze de lading hebben overgenomen, direct weer van de glasstaaf wegvliegen.

Deze soort electriciteit noemt men wrijvingselectriciteit. Deze is al heel lang bekend, maar vindt weinig toepassing in de techniek.

Wij hebben gezien, dat om de atoomkern negatief electrisch geladen deeltjes wentelen, de z.g. electronen. Electrisch gesproken is normaal het atoom op zichzelf neutraal, omdat er net zoveel negatief geladen electronen in de kern aanwezig zijn als positief geladen protonen. De ladingen heffen elkaar dus op. Onttrekken wij echter electronen aan het atoom van een lichaam, b.v. door wrijven met een zijden lap, dan wordt dit lichaam positief electrisch geladen.

Men heeft ontdekt, dat het electron steeds dezelfde electrische lading blijft bezitten en dat het de kleinste hoeveelheid electriciteit, of de kleinste electrische lading, bezit welke mogelijk is.

Electriciteit vertoont daarom zeer veel overeenkomst met de atoomtheorie betreffende de opbouw der stoffen. Er bestaat n.l. een zekere kleinste lading, welke niet te verminderen is. Electriciteit is dus in feite ook uit kleinste deeltjes opgebouwd, welke niet meer te verdelen zijn. Electriciteit houdt dus zeer nauw verband met de bouw der atomen.

Zodra wij met electriciteit in een of andere vorm te doen hebben, kunnen wij vaststellen, dat de electronen de dragers zijn van de electriciteit. Wanneer wij van electrische stromen spreken, moeten wij ons dus voorstellen dat wij te doen hebben met een stroom electronen, welke in een of andere richting vloeit. Zo'n electronenstroom kan ontstaan door wrijving, chemische omzetting (galvanisch element en accumulator) en het wentelen van een geleider in een magnetisch veld (dynamo). (Slot volgt.)

BELANGRIJKE WERKTUIGEN

IN DE

I. H. C.

BEDRIJVEN

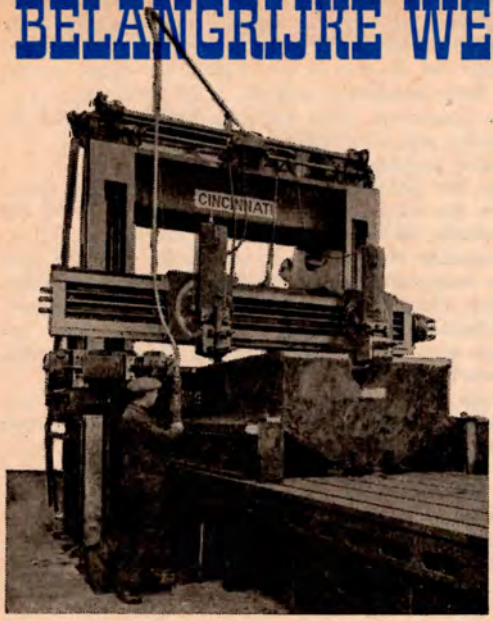

(Cincinnatti-Planer Sleeschaafbank.)

Sedert een half jaar staat in de Machinefabriek van J. & K. Smit een sleeschaafbank opgesteld, waarvan hieronder een beschrijving volgt.

De hoofdafmetingen van deze sleeschaafbank, fabrikaat Cincinnati Planer Company, zijn 24430 mm. breedte en hoogte bij een slaglengte van ruim 10.5 meter. Het gewicht is ca. 90 ton.

Aangezien de fabriek te Kinderdijk geen verharde vloer bezit, moest voor de schaafbank een afzonderlijke fundatie worden gemaakt.

Hierbij was te kiezen tussen een fundatie op heipalen en een fundatie „drijvende" op de inderdaad zeer slappe ondergrond. In verband met de ervaring dat ook geheide fundaties nog plegen te verzakken, terwijl deze veel duurder zijn, werd de fundatie zonder heipalen gelegd.

De fundatie bestaat uit een 5 M. brede betonplaat waaronder zich in het midden drie 1.20 M. hoge versterkingsruggen bevinden, welke over de volle lengte doorlopen.

Onderling zijn de ruggen door diagonaal verstijvingen tegen schranken vestevigd. De verstijvingen konden in verband met het grondwaterpeil niet hoger gemaakt worden. Na een half jaar bedrijf blijkt, dat de fundatie zeer rustig blijft liggen en aan de gestelde verwachting voldoet.

Teneinde de bank zonodig na te kunnen stellen werden over de volle lengte verstelbare stukken onder de machine geplaatst. De juiste ligging

van het bed wordt periodiek gecontroleerd met behulp van een permanent aangebracht buizensysteem met open vloeistofspiegels ten opzichte waarvan gemeten wordt. De aandrijving van de schaafbank geschiedt electrisch volgens het Ward-Leonard systeem, de uitvoering hiervan is van Westinghouse. Vermogen van de draaistroommotor 100 PK. Bij de terugslag worden de beitelhouders desgewenst pneumatisch gelicht.

De snelheid in beide richtingen is continu regelbaar van 0—58 t. M/min. De bediening is mogelijk vanuit een hangend drukkopkastje, dat in alle richtingen door de schaver meegenomen kan worden. Teneinde gevaarlijke plaatsen langzaam te kunnen passeren (mogelijk aanlopen, harde plek in materiaal, enz.) wordt de snijsnelheid direct tot de geringste verlaagd wanneer op de drukknop „langzaam" wordt gedrukt.

Wordt deze knop weer losgelaten, dan herstelt zich de snijsnelheid weer automatisch.

Wij geloven uit deze beschrijving te mogen concluderen, dat de I.H.C.-groep de beschikking heeft gekregen over een zeer grote en moderne werktuigmachine, welke veel nuttige werkzaamheden zal kunnen verrichten.

H. J. A. Bron — J. & K. Smit.

GEZELLIGE
Voetbalwedstrijd
BIJ VERSCHURE

Onze collega's bij Verschure hebben kunnen genieten van een gezellige voetbalwedstrijd. Eén der spelers kwam een beetje in de kreukels thuis, maar zo had Moeder de Vrouw tenminste iets te strijken. Wij wilden U de foto, die „De Schakel" publiceerde van deze gelukkige, niet onthouden. Wij vernemen thans dat zijn toestand weer vooruitgaande is, zodat hij naar alle waarschijnlijkheid voor de voetbalsport behouden zal blijven.

Een zegsman uit K.N.V.B.-kringen deelde ons mede, dat de scheidsrechter nog steeds voortvluchtig is.....

Snelheid

Ondanks het feit, dat de mens zichzelf beschouwt als de voortreffelijkste aller levende wezens, is de snelheid, welke hij op zijn voeten kan bereiken, klein vergeleken bij die van vele dieren.

DE MENS.

De maximale snelheid van een mens (Jesse Owens bijvoorbeeld in een record-wedloop over 120 yards), is ongeveer 36½ km. per uur.

De snelheid van de mens wordt vanzelfsprekend opgevoerd wanneer men gebruik maakt van een hulpmiddel, zoals b.v. een paar schaatsen of een fiets. Schaatsenrijders hebben voor het afleggen van meer dan 100 meter ongeveer dezelfde tijd nodig als sprinters, doch op de lange afstand raakt de hardloper veel sneller vermoeid. Iemand kan in ongeveer dezelfde tijd 5 km. schaatsen als 3 km. hardlopen.

Op een fiets kan men circa 64 km. per uur afleggen en, met een motorrijwiel als gangmaker, is een snelheid van meer dan 160 km. per uur bereikt.

Het oversteken van het Engelse Kanaal is altijd een aantrekkelijke onderneming geweest (behalve dan voor lijders aan zeeziekte). In 1875 stak de eerste ballon het Kanaal over (tijdsduur onbekend). In 1875 zwom Kapt. Webb er voor de eerste maal over in 21 uur en 45 min. De recordtijd voor deze zwemtocht, ongeveer 75 jaar later, staat op iets minder dan 11 uur.

DIEREN.

Hazewindhonden kunnen ten naaste bij 64 km. per uur afleggen; rendieren kunnen ongeveer dezelfde snelheid bereiken. Jachtluipaarden, zegt men, zijn in staat bijna 112 km. per uur te bereiken, struisvogels meer dan 64 km. per uur en antilopen tussen de 90 en 95. Over enkele meters kan een leeuw een snelheid van meer dan 95 km. per uur ontwikkelen.

Er bestaat grote onzekerheid over de snelheid van vogels. De arend zou een snelheid van meer dan 190 km. per uur kunnen ontwikkelen. Postduiven kunnen een gemiddelde van 95 km. per uur halen, terwijl van een kievit, die in Engeland werd losgelaten, wordt verteld, dat hij even meer dan 24 uur later in Canada aangetroffen werd.

SCHEPEN.

Het maakt veel verschil uit welk soort schip men ter vergelijking neemt. Onder de zeeschepen zal een sleepboot met sleep gemiddeld 10 à 15 km. per uur halen; een geladen vrachtschip zal 25 km. doen, terwijl een modern passagiersschip zeker aan de 50 km. komt en een torpedojager wel de kroon spant met 70 km. of meer.

De raceboot en het zeilschip laten wij buiten beschouwing, al golden clippers als de „Noach" voor wonderen van snelheid. (Zie Het Zeskant blz. 53, Juli 1950).

AUTO'S.

De toeneming van de snelheid van auto's in de loop der tijd is verbazingwekkend. Vijftig jaar geleden had men het tot een snelheid van 105 km. per uur gebracht. In 1904 werd 160 km. bereikt en 240 in 1920. Zeven jaar later kwam wijlen Sir Henry Seagrave boven de 320 km. per uur en weer vijf jaar later bracht Sir Malcolm Campbell het tot 405 km.

per uur. In 1935 overschreed hij het cijfer van 480 km. per uur; het huidige wereldrecord, op naam van John Cobb, staat op 368,9 mijl per uur, dat is 593,7 km. per uur.

VLIEGTUIGEN.

Vliegtuigen steken nu in veel kortere tijd dan de kievit de Atlantische Oceaan over en er zijn er zelfs, die een maximum snelheid van tegen de 2000 km. per uur kunnen bereiken, hetgeen veel sneller is dan het geluid.

DE AARDE.

Want al deze menselijke (of door de mens geconstrueerde) kilometersvreters lijken, wat hun snelheid betreft, nog tamelijk aan de lage kant, wanneer wij vergelijkingen gaat treffen met de natuur. De aardbol beweegt zich jaar in jaar uit door het heelal met een snelheid van 29½ km. per seconde, dus duizend maal vlugger dan een expressetrein.

HET LICHT.

Doch wat betekent dit, in vergelijking met de snelheid van het licht, die 297.600 km. per seconde, of niet minder dan 110 millioen km. per uur bedraagt? En toch zijn er bij deze fantastische snelheid sterren, die zó ver verwijderd zijn, dat hun licht 140 millioen jaren nodig heeft gehad om de aarde te bereiken.

Overgenomen mede van „Hengelosche Fabrieksbode" (Gebr. Stork & Co. N.V.

Foto van de maand

(FOTOWEDSTRIJD)

PRIJSWINNAAR VOOR DE MAAND JULI

KIJKJE OVER

Buurman's schutting

De zelfwasserij bij L.S.Z. zit ons weer dwars. Niet dat wij er last van hebben; o nee, verre dan dat. Maar dat ze daar aan de Kinderdijk — diep het binnenland in — plannen hebben waarover wij, Haegenaers, nauwelijks dromen, dàt doet ons de das om. Wij stellen ons voor deze zaak landelijk te gaan regelen, in I.H.C.-verband. Een kennis van ons heeft een neef, die referendaris is ten departemente, zoals dat bij ons heet. Zodoende weten wij dat de Minister er niet afwijzend tegenover staat. Wij zien onszelf al als Directeur-Generaal van het Zelfwasserijwezen in de Scheepsbouwindustrie. En een dienstauto natuurlijk, voor ons en Dulcinea.

Bij Verschure zagen wij de voetbalwedstrijd tussen de beambten van de werf en de fabriek. Een spannende wedstrijd, met bloed aan de paal. (Dat is een voetbal-vakterm en wij houden ervan. Het geeft zo precies weer wat wij bedoelen). Men liep over lijken, het enige verband in de ploegen zat om de hoofden der spelers, niet erin. Maar wij hebben nog nooit zó gelachen.....

Het doet ons genoegen dat behalve Gusto ook J. & K. een hengelclub heeft. Voetballen, hengelen, schuttingkijken en Ducinea zijn voor ons de crème van het leven. Hengelen heeft voor ons wel een zeer aparte attractie. Het heeft zo iets Yoghi-achtigs; zo maar zitten en staren in het niets. Over de grenzen van deze wereld heen staren. Iets vangen doen wij toch nooit.

Onze vriend Gédégé (vriend mogen wij wel zeggen, niet waar G.?) heeft weer een vers geschreven. Over de reclame, vooral van de I.H.C., van de reclame gaat hij naar de vacantie. Nu moet U weten dat, wanneer wij moe zijn van het hangen over de schutting wij soms wel iets doen in de I.H.C.-reclame. Een mens moet tenslotte leven. Maar vacantie is, wij schromen het te zeggen, één van onze liefste bezigheden. Voor ons is dit vers van Gédégé weer uit het hart gegrepen.....

Wie Conrad-Stork kent zoals wij, kent ook de beroemde wasbakken, die zich bij de cantine bevinden. Een I.H.C.-relatie uit Ozbekistan of zoiets bezichtigde laatst de cantine. Hij vond de sociale verzorging in Nederland op hoog peil staan. Die bakken leken hem echter maar zo-zo. Hij had gedacht dat men in West-Europa liever aan tafel at. Hij scheen het niet helemaal te begrijpen.....

Moeilijk te begrijpen was voor ons, kinderlijk als wij zijn, de serie artikelen van Gusto over de nood der tijden. Alleen dat over „loon naar perstatie" of „loon naar behoefte" was ons bijna duidelijk. Wij zijn vóór loon naar behoefte, daar onze behoeften altijd veel groter zijn geweest dan onze prestaties. Maar misschien vormen wij wel een uitzondering!?